

II. Standard činnosti asistenta pedagoga (Pracovní návrh)

Preambule

Standard činnosti asistenta pedagoga je dokumentem, jehož hlavním cílem je vyjasnit a v potřebné míře sjednotit práci asistentů pedagoga ve školách a školských zařízeních.

Základní filozofie Standardu je založena na pojetí asistenta pedagoga jako zdroje podpory pro práci učitelů nebo jiných pedagogických pracovníků. V tomto kontextu Standard zdůrazňuje, že hlavním smyslem práce asistenta pedagoga je zajistit, aby sám učitel (nebo jiný pedagogický pracovník) měl více prostoru na kvalifikovanou práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Standard také všem pedagogickým pracovníkům připomíná, že očekávaná kvalifikace asistenta pedagoga je jen na základní úrovni, a tedy že pro zabezpečení skutečně efektivní práce asistenta pedagoga je v praxi nutné, aby asistent pracoval pod vedením pedagogů a poradenských pracovníků, aby měl možnost konzultovat svou práci s pedagogy a aby měl možnost průběžně se ve své profesi vzdělávat.

Standard má primárně sloužit pedagogickým pracovníkům – asistenty pedagoga vede ke správné orientaci v jejich vlastní práci, učitele podporuje ve správném nastavení spolupráce s asistenty, poradenským pracovníkům škol je oporou při metodickém vedení asistentů. Pro ředitele škol a školských zařízení je Standard dokumentem, ze kterého přímo vycházejí při stanovení náplně práce asistenta pedagoga. Pracovníkům školských poradenských zařízení Standard pomáhá při formulaci doporučení ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Standard je také vodítkem pro hodnocení správnosti nastavení práce asistentů pedagoga při hospitační činnosti vedoucích pracovníků škol a dalších kontrolních orgánů.

Standard zároveň ale slouží i jako zdroj základní orientace v práci asistentů pedagoga pro studenty pedagogických oborů a pro zájemce z řad širší veřejnosti, ke správnému porozumění pozici asistenta pedagoga vede i zákonné zástupce žáků.

Koncepce Standardu a formulace náplně práce asistenta pedagoga

Standard činnosti asistenta pedagoga nejprve specifikuje základní pojetí profese, které by mělo v praxi vést ke sjednocení porozumění pro práci asistentů pedagoga, a následně obsahuje vymezení jednotlivých činností asistentů. V pojmenování činností je Standard přiměřeně obecný tak, aby jej bylo možné aplikovat na všechna potencionální uplatnění asistentů pedagoga ve všech školách a školských zařízeních, kde asistenti pedagoga pracují.

Ve vymezení činností je Standard rozdělený na přímou a nepřímou pedagogickou činnost, v obou těchto kategoriích činností jsou pak definované činnosti povinné a činnosti volitelné. Činnosti povinné jsou nezbytné pro efektivní výkon práce u všech asistentů, měly by tedy být zahrnuté v pracovní náplni každého asistenta pedagoga. U činností volitelných Standard předpokládá, že jsou potřebné jen u některých asistentů, dílčí volitelné činnosti tak budou v náplni práce u různých asistentů pedagoga zastoupeny v různém počtu i rozsahu.

Při stanovování konkrétní náplně práce konkrétního asistenta pedagoga je to vždy ředitel školy, který po poradě s pedagogy a poradenskými pracovníky rozhoduje, které z volitelných činností do náplně práce asistenta pedagoga zařadí.

Při výběru činností do náplně práce asistenta pedagoga ředitel školy přihlíží k:

- 1) Rozsahu úvazku asistenta pedagoga – volitelné činnosti musí být v náplni práce asistenta pedagoga zastoupeny v rozsahu, který je v rámci úvazku pro asistenta zvladatelný.
- 2) Odborné kvalifikaci asistenta pedagoga – zde je nutné zohlednit, zda se jedná o asistenta pedagoga podle § 20 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPP“) (resp. asistenta podle § 5 odst. 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb.), nebo o asistenta pedagoga podle § 20 odst. 2 ZOPP (resp. asistenta podle § 5 odst. 4 vyhlášky č. 27/2016 Sb.); zadané úkoly by mírou své náročnosti měly vždy odpovídat dosaženému vzdělání asistenta pedagoga.

Při následné realizaci náplně práce v praxi asistenta pedagoga je nezbytné u všech vybraných činností dodržet veškeré platné pracovněprávní předpisy.

Základní pojetí profese asistenta pedagoga

Zřízení pozice asistenta pedagoga je jedním z podstatných předpokladů pro realizaci společného vzdělávání. Působení druhého pedagogického pracovníka ve třídě či skupině je často podmínkou pro kvalitní vzdělávání v podporujícím prostředí v diverzifikované třídě/skupině.

Pozice asistenta pedagoga má dvě poslání; prvním je podpořit učitele (popř. další pedagogy jako jsou vychovatelé aj.) v pedagogické práci při společném vzdělávání tak, aby byly vytvořeny podmínky pro učení se všech žáků ve třídě/skupině. Druhým je přímá podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Společné vzdělávání realizované ve třídě předpokládá vysokou míru diferenciaci a individualizaci, způsob organizace takovéto výuky mnohdy vyžaduje aktivní zapojení druhého pedagogického pracovníka. Asistenta pedagoga v dané hodině (výukové jednotce) vede učitel, a to pomocí přímých pokynů nebo prostřednictvím předem připraveného zadání. Asistent pedagoga pracuje podle pokynů učitele s konkrétními žáky, se skupinou či s celou třídou tak, aby měl učitel dostatek času pro práci s jednotlivými skupinami či s jednotlivými žáky, kteří jeho podporu potřebují. Práce asistenta pedagoga je celkově koncipována tak, aby podporovala pozitivní klima třídy a školy.

Asistent pedagoga podporuje jednotlivé žáky podle jejich speciálních vzdělávacích potřeb, v této činnosti je metodicky veden příslušným specialistou (např. speciálním pedagogem, výchovným poradcem, školním psychologem). Cílem práce asistenta pedagoga s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je vždy maximální možný rozvoj samostatnosti těchto žáků, podpora jejich motivace ke vzdělávání a také jejich maximální možné zapojení do

kolektivu spolužáků. Podporu ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami asistent zajišťuje primárně ve škole, v odůvodněných případech i v mimoškolním prostředí.

Vymezení činností asistenta pedagoga

A. Přímá pedagogická činnost

- *povinné činnosti*

- asistuje učiteli při diferencované a individualizované výuce ve všech organizačních formách vyučování;
- pod vedením pedagoga a ve spolupráci s ním zajišťuje individuální pedagogickou podporu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pod vedením pedagoga pracuje s ostatními žáky třídy tak, aby sám pedagog měl dostatek času na individuální práci s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami;

- *volitelné činnosti*

- pod vedením speciálního pedagoga zajišťuje individuální speciálně pedagogickou podporu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami zajišťuje nezbytnou pomoc v oblasti pohybu a sebeobsluhy;
- žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami zajišťuje podporu při přípravě na výuku;
- žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami zajišťuje podporu při osvojování sociálních kompetencí, adaptaci na školní prostředí a při aktivitách vedoucích k zapojení žáka do kolektivu;
- pod vedením pedagoga a ve spolupráci s ním se podílí na základní diagnostice vzdělávacích potřeb a na průběžném vyhodnocování pokroku žáka;
- pod vedením pedagoga a ve spolupráci s ním zajišťuje žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami podporu formou doučování nebo formou podpůrného opatření „pedagogická intervence“;
- podporuje zapojení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do zájmových aktivit¹ organizovaných školou nebo školským zařízením;
- na základě doporučení ŠPZ poskytuje podporu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami při přijímací zkoušce, maturitní či závěrečné zkoušce.

¹ Za zájmové aktivity jsou považovány nepovinné aktivity organizované pro žáky školou / školským zařízením, zejména jde o aktivity školní družiny, aktivity školního klubu, kroužky pořádané školou atd.

B. Práce související s přímou pedagogickou činností („nepřímá pedagogická činnost“)

- povinné činnosti

- konzultuje výkon své přímé pedagogické činnosti s pedagogem, podle potřeby se zapojuje do společných příprav na výuku a do společného hodnocení výuky;
- účastní se pedagogických rad;
- dále se vzdělává v oblastech relevantních pro výkon své profese, ať formou samostatného studia (pod vedením vedoucích pracovníků školy nebo pracovníků školního poradenského pracoviště) nebo formou účasti na akcích profesního rozvoje pedagogických pracovníků;

- volitelné činnosti

- pod vedením pedagoga se podílí na přípravě pomůcek, výukových a učebních materiálů pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pod vedením pedagoga se podílí na hodnocení prací žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pod vedením pedagoga se podílí na přípravě pomůcek a učebních materiálů pro ostatní žáky tak, aby sám pedagog měl dostatek času na přípravu materiálů pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pod vedením pedagoga se podílí na hodnocení prací ostatních žáků, tak, aby sám pedagog měl dostatek času na hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- pod vedením speciálního pedagoga se podílí na přípravě reedukačních a kompenzačních pomůcek a materiálů pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- zajišťuje dohled u žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- zajišťuje dohled u ostatních žáků třídy tak, aby pedagog měl prostor pro individuální práci s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami nebo pro přípravu výukových materiálů pro tohoto žáka;
- ve spolupráci s pedagogem zajišťuje dohled nad žáky v době školních akcí pořádaných mimo prostory školy;
- pod vedením pedagoga a ve spolupráci s ním zajišťuje komunikaci se zákonnými zástupci žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- účastní se dalších porad pedagogického sboru, účastní se práce metodického sdružení, popř. předmětových komisí;
- konzultuje výkon své přímé pedagogické činnosti s pracovníky školního poradenského pracoviště, event. s pracovníky školského poradenského zařízení;
- dle potřeb se účastní třídních schůzek, výchovných komisí a dalších setkání, které řeší speciální vzdělávací potřeby žáků;
- v oblasti podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje s dalšími školními i mimoškolními subjekty (navazující školy, NNO, sociální služby ad.).